

Dr hab. n o zdrowiu Agnieszka Młynarska, Prof. SUM

Katowice, 02.11.2021

Zakład Gerontologii i Pielęgniarstwa Geriatrycznego,

Katedra Pielęgniarstwa

Wydział Nauk o Zdrowiu

Śląski Uniwersytet Medyczny

Recenzja

rozprawy na stopień doktora nauk o zdrowiu mgr Doroty Mileckiej

pt.: "Determinanty satysfakcji zawodowej pielęgniarek a racjonowanie opieki pielęgniarskiej"

napisanej pod kierunkiem Prof. dr hab. Izabelli Uchmanowicz

Jakość opieki pielęgniarskiej jest to stopień w jakim opieka ta przyczynia się do osiągnięcia pożądaných efektów w stanie zdrowia pacjentów, zwiększa ich zdolność do samoopieki lub samopielęgnacji oraz wykazuje zgodność z aktualną profesjonalną wiedzą i przyjętymi standardami. W całokształcie działań medycznych niekwestionowany wpływ na przebieg i skuteczność terapii oraz poczucie bezpieczeństwa pacjentów, stopień ich poinformowania i zadowolenia z pobytu w szpitalu ma opieka pielęgniarska. Opieka ta stanowi jeden z najszerszych obszarów świadczeń zdrowotnych, realizowanych w najbliższym i najbardziej bezpośrednim kontakcie z pacjentem. Jej jakość jest wypadkową pracy pielęgniarek i oddziaływań innych profesjonalistów.

Satysfakcja, w tym także satysfakcja z pracy, rozumiana jest również jako możliwość realizowania przez jednostkę swoich potrzeb, celów, wartości i przekonań. Determinują ją różne czynniki, z których część wiąże się z pracą w sposób bezpośredni, a część – pośredni. Poszczególne czynniki usytuowane są w sferach związanych z pracą, pracownikiem i pracodawcą. Tym samym trudno jednoznacznie określić, które z działań

pracodawcy mają większy, a które mniejszy wpływ na zadowolenie pracowników z życia zawodowego.

Wśród zjawisk obniżających jakość opieki pielęgniarskiej należy wymienić racjonowanie opieki pielęgniarskiej. Zjawisko racjonowania opieki pielęgniarskiej zostało opisane po raz pierwszy w 2006 roku przez amerykańską pielęgniarkę Beatrice Kalisch i jest określane jako „każdy aspekt wymaganej opieki nad pacjentem, który został pominięty (częściowo lub w całości) lub opóźniony”.

Wybór tematu jest istotny dla zdrowia publicznego i nauk o zdrowiu z kilku powodów. Po pierwsze satysfakcja z wykonywanej pracy jest czynnikiem wpływającym pozytywnie na podejmowane przez pracownika zadania, zabezpiecza przed występowaniem wypalenia zawodowego oraz poprawia komunikację z zespołem.

Po drugie na poziom racjonowania opieki pielęgniarskiej wpływa wiele zmiennych. Wszystkie koncepcje podkreślają, że w przypadku niedoborów kadrowych, zapewnienie opieki pielęgniarskiej na wysokim poziomie, zgodnej z oczekiwaniami pacjentów oraz samych pielęgniarek, a także przyjętymi procedurami i standardami staje się niemożliwe.

W związku z tym, biorąc pod uwagę przedstawione dane, problematykę badawczą zaprezentowaną w pracy doktorskiej pt. „Determinanty satysfakcji zawodowej pielęgniarek a racjonowanie opieki pielęgniarskiej” Pani mgr Doroty Mileckiej jest bardzo aktualnym problemem a podjęta przez Doktorantkę problematyka została ujęta w interesujący sposób.

Formalna ocena pracy

Przedstawiona do recenzji praca na stopień doktora nauk o zdrowiu ma układ typowy dla tego typu rozpraw. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, została zachowana właściwa proporcja poszczególnych części. Pracę stanowi manuskrypt o łącznej objętości 211 stron wraz z piśmiennictwem, streszczeniem w języku polskim i angielskim, spisem tabel, rycin i załączników. Praca składa się z 2 części: teoretycznej i części badawczej – charakterystyki grupy badanej, wykorzystanych metod badawczych oraz szczegółowej analizy wyników badań własnych. Część teoretyczna pracy zawiera 61 stron i stanowi wprowadzenie w problematykę badań własnych. Doktorantka przedstawiła szczegółowo problematykę racjonowania opieki pielęgniarskiej oraz satysfakcję pielęgniarek z pracy i życia. Druga część pracy stanowi prezentację badań własnych. Ta część rozprawy zawiera szczegółowo cel pracy oraz metodologię badań własnych: konceptualizacja badań własnych, materiał empiryczny obejmujący wyniki badań, dyskusję i wnioski. Rozprawę doktorską uzupełniają 58 tabel oraz 58

rycin uszczegóławiających zaprezentowane w pracy wyniki badań własnych. Zawarty w rozprawie spis piśmiennictwa zawiera 251 pozycji literatury krajowej i światowej. Wszystkie pozycje dobrane są prawidłowo do tematyki pracy i zacytowane są w sposób prawidłowy w treści pracy. Praca edytorsko jest bardzo staranna, czytelna, ilustrowana wieloma rycinami i tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne z ich tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Merytoryczna ocena pracy

We wstępie Doktorantka szczegółowo przedstawia teoretyczne aspekty pracy oraz założenia metodologiczne prezentowanych badań. Celem ogólnym pracy było zbadanie czy i w jakim stopniu wśród badanej grupy pielęgniarek i pielęgniarzy wystąpiło racjonowanie opieki pielęgniarskiej, następnie jakie aspekty opieki pielęgniarskiej były w największym stopniu racjonowane oraz jakie były tego przyczyny.

Dodatkowo doktorantka podaje cele szczegółowe:

1. Wśród przyczyn racjonowania opieki pielęgniarskiej poszukiwane były odpowiedzi na pytania: czy i jeśli tak, to w jaki sposób na racjonowanie opieki pielęgniarskiej wpływają takie zmienne jak: cechy socjodemograficzne personelu pielęgniarskiego, cechy związane z pracą, wypalenie zawodowe, satysfakcja z pracy, satysfakcja z życia oraz orientacja życiowa pielęgniarek i pielęgniarzy.
2. Wśród przyczyn wypalenia zawodowego poszukiwane były odpowiedzi na pytania: czy i jeśli tak, to w jaki sposób na poziom wypalenia zawodowego wpływają takie zmienne jak: cechy socjodemograficzne personelu pielęgniarskiego, cechy związane z pracą, satysfakcja z pracy, satysfakcja z życia oraz orientacja życiowa pielęgniarek i pielęgniarzy.
3. W badaniu założono, że poziom satysfakcji zawodowej, satysfakcji z życia, poziom wypalenia zawodowego, orientacja życiowa oraz cechy socjodemograficzne i związane z pracą wśród badanej grupy mają związek z racjonowaniem opieki pielęgniarskiej.

Na przeprowadzenie badania uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o numerze KB 691/2017.

Badaniem objęto grupę 832 pielęgniarek/pięgniarzy zatrudnionych w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym we Wrocławiu w 2018 r. którzy zajmowali się bezpośrednio opieką nad pacjentami (bez kadry zarządzającej). Ostatecznie do badania

zakwalifikowano 795 pielęgniarek/pielęgniarzy. Dobór standaryzowanych kwestionariuszy jest odpowiedni do celów badania, a wykorzystane narzędzia spełniają kryteria psychometryczne. Są to narzędzia stosowane w badaniach podawanych w literaturze i zalecane przez towarzystwa naukowe: skala satysfakcji z Pracy, skala satysfakcji z Życia, test orientacji życiowej, kwestionariusz wypalenia zawodowego, kwestionariusz do oceny racjonowania opieki pielęgniarskiej -BERNCA-R.

Wyniki stanowią bardzo wartościową i obszerną część pracy. Doktorantka przedstawiła wyczerpująco charakterystykę społeczno-demograficzną badanej grupy. Dodatkowo pogrupowała wyniki badań w licznych podrozdziałach, starając się odnieść do celu badania. Zastosowanie podrozdziałów ułatwia szczegółową analizę dużej ilości danych. Uzyskane wyniki wskazują, niezależnymi predyktorami racjonowania opieki pielęgniarskiej są: staż pracy w zawodzie >20 lat, lecznictwo otwarte, inne główne miejsce pracy, ilość pacjentów pod opieką oraz wyczerpanie emocjonalni i depersonalizacja.

W dyskusji Doktorantka omówiła wyniki badań w odniesieniu do danych z piśmiennictwa. Dyskusja napisana jest w sposób interesujący, ma zachowane właściwe tempo i porusza najważniejsze problemy wynikające z badań. Przedstawiona dyskusja świadczy o dużej znajomości zagadnienia.

Doktoranta po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału wyciągnęła 5 wniosków końcowych. Wnioski są dobrze skonstruowane i odnoszą się do wcześniej założonego celu pracy.

Z obowiązku recenzenta kilka dobrych uwag nie obniżających wartości pracy:

1. Czy oszacowano minimalną ilość respondentów w próbie.

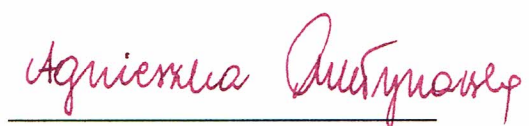
Podsumowanie

W podsumowaniu opinii, wysoko oceniam przygotowanie teoretyczne Doktorantki, umiejętność postawienia problemu badawczego oraz jego realizacji. Zaproponowany projekt badawczy jest interesujący, a sama praca doktorska napisana jest w sposób merytoryczny.

Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny praca doktorska **mgr Doroty Mileckiej** jest wartościowa i posiada duży potencjał badawczy, stanowiący podstawę do kontynuowania dalszych badań w tym kierunku. Stanowi spójną całość tematyczną i zawiera

cechy nowatorskie, które mogą mieć w przyszłości zastosowanie w zarządzaniu personelem pielęgniarskim i w poprawie warunków pracy.

Rozprawa doktorska **mgr Doroty Mileckiej pt. "Determinanty satysfakcji zawodowej pielęgniarek a racjonowanie opieki pielęgniarskiej"** spełnia warunki określone w art. 13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 64, poz. 595, z późn. zm.). Na tej podstawie przedstawiam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. n. o zdr. Agnieszka Młynarska, Prof. SUM